

**OVO JE LAKO
RAZUMLJIV
DOKUMENT O
METODI ZA
PLANIRANJE
DRUŠTVENIH
VRTOVA**

Izdavač:

**Udruga Zelena Istra,
2023.**

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

Izdavač:

Udruga Zelena Istra
Gajeva 3, 52100 Pula, Hrvatska
Tel. i fax: +385(0)52-506-065
ured@zelena-istra.hr
www.zelena-istra.hr

Autorica izvornog teksta: Dunja Mickov (Zelena Istra)

Naslov izvornog teksta: Metoda za inkluzivno i participativno planiranje društvenih vrtova

Prilagodba teksta prema Europskom standardu za izradu lako razumljivih informacija:

Vanja Marković (Škola za odgoj i obrazovanje - Pula)

Naslov: Ovo je lako razumljiv dokument o metodi za planiranje društvenih vrtova

Provjera razumljivosti informacija: Leonardo Simonišek (učenik Škole za odgoj i obrazovanje - Pula)

Lektura: Nina Brnić (Zelena Istra)

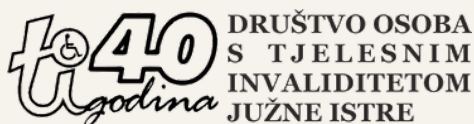
Grafičko oblikovanje: Ivan Divković, Dunja Mickov (Zelena Istra)

Fotografije: Zelena Istra

Projekt: Za(VRT)imo za inkluziju zajedno!

Nositelj projekta: Zelena Istra

Partneri: Društvo osoba s tjelesnim invaliditetom južne Istre, Udruga žena Vukovar, Udruga roditelja djece s poteškoćama u razvoju Vukovarski leptirići, Škola za odgoj i obrazovanje - Pula, Gimnazija Pula, Sveučilište Akureyri, Island

Pula, ožujak 2023.

© Europski logo za lako razumljive materijale: Inclusion Europe. Više informacija na: www.inclusion-europe.eu/easy-to-read

Ovo djelo je dano na korištenje pod licencom Creative Commons Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 4.0 međunarodna.

Izrada ovog materijala omogućena je financijskom podrškom Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru Europskog gospodarskog prostora i Norveških grantova. Sadržaj ovog materijala isključiva je odgovornost Zelene Istre i ne odražava nužno stavove država donatorica i Upravitelja Fonda.

Projekt "Za(VRT)imo za inkluziju zajedno!" je podržan s € 90.000,00 financijske podrške Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova.

O čemu se radi u ovom dokumentu?

Ovaj dokument govori o metodi za planiranje društvenog vrta.

Metoda znači način na koji nešto radimo.

Ova metoda je za planiranje društvenog vrta.

Društveni vrt je vrt koji mogu koristiti svi ljudi.

Takav vrt ne pripada jednom vlasniku.

U takvom vrtu se mogu posaditi različite biljke.

U takvom vrtu se mogu posaditi i biljke koje će služiti za hranu.

U takvom vrtu se ljudi mogu družiti.

U takvom vrtu ljudi mogu biti na svježem zraku.

U takvom vrtu ljudi mogu učiti kako saditi biljke koje su zdravije za jelo.

Takav vrt je važan za održivi razvoj.

Održivi razvoj znači da se moramo potruditi da u budućnosti ljudi žive na Zemlji barem jednako dobro kao mi.

Društveni vrt često vodi udruga, na zemlji koja pripada gradskim vlastima. U Hrvatskoj već postoje društveni vrtovi. Na primjer, takvi vrtovi postoje u Puli i u Vukovaru, Varaždinu i Rijeci.

Društveni vrt treba biti napravljen tako da ga mogu koristiti ljudi koji imaju različite sposobnosti.

Na primjer, u njemu se biljke mogu posaditi u **povišene gredice**.

Gredica je dio zemlje na kojem sadimo bilje. **Povišena gredica** je sanduk sa zemljom koji je podignut na neku visinu.

Tako do biljaka mogu doći i ljudi koji se ne mogu sagnuti.

Tako do biljaka mogu doći i ljudi koji su u invalidskim kolicima.

Kako izgleda naša metoda za planiranje društvenog vrta?

Metoda znači način na koji nešto radimo. Ovdje ćemo opisati način na koji mi mislimo da treba planirati društveni vrt.

Kada planiramo društveni vrt, trebamo pitati **različite ljude** što oni misle o tome.

Trebamo ih pitati kako oni misle da taj vrt treba izgledati.

Trebamo ih pitati i što oni misle da u tom vrtu treba biti.

Važno je da to pitamo ljude koji će koristiti društveni vrt.

Oni najbolje znaju što bi željeli raditi u društvenom vrtu.

Osim ljudi koji će koristiti vrt,
trebamo pitati i **stručnjake**.

Stručnjaci su ljudi koji o nečemu puno znaju.
Oni mogu puno pomoći
da se vrt dobro isplanira.

Za koga smo napisali ovu metodu za planiranje društvenog vrta?

Ovu metodu napisali smo za sve koji žele
planirati društveni vrt.

Mogu je koristiti **udruge**.

Mogu je koristiti i **građani**
u nekom gradu ili mjestu.

Mogu je koristiti i ljudi
koji rade u **gradskoj upravi**.

Ova metoda se može koristiti u Hrvatskoj
i u svim drugim državama.

Zbog čega je važno planirati društvene vrtove na ovaj način?

Važno je da u društveni vrt mogu doći svi oni koji to žele.

U njega možda žele doći **osobe s invaliditetom**.

U njega možda žele doći i **djeca koja imaju neke teškoće**.

Treba paziti da svi ljudi i djeca mogu ući u vrt i kretati se po njemu.

Treba paziti da opremu koja je u vrtu mogu koristiti različiti ljudi i djeca.

Zato je važno da različite ljude pitamo što bi željeli raditi u vrtu.

Zašto nam trebaju društveni vrtovi u koje mogu doći različiti ljudi i djeca?

U društvenom vrtu mogu se raditi različite stvari.

U njima se mogu provoditi vrtlarske radionice.

U njima se ljudi mogu družiti jedni s drugima.

Nekim ljudima je **teško** sudjelovati u raznim aktivnostima.

Neki ljudi nemaju priliku

često se družiti s drugim ljudima.

Društveni vrt treba biti napravljen tako

da ga mogu koristiti i ljudi

koji **inače teško** sudjeluju

u različitim aktivnostima.

U takvom vrtu mogu se družiti

ljudi koji imaju invaliditet

i ljudi koji nemaju invaliditet.

U takvom vrtu mogu se družiti
djeca koja imaju teškoće
i djeca koja nemaju teškoće.

Oni mogu puno naučiti jedni od drugih.
Tako će ljudi bolje razumjeti jedni druge.
Tako će i cijela naša zajednica postaje bolja.

Koji su važni temelji naše metode?

Temelj metode znači da je to nešto
bez čega metoda ne može postojati.
Ovdje ćemo napisati
koji su temelji naše metode.

Prvi važan temelj zove se **univerzalni dizajn**.
Univerzalni dizajn je kada nešto radimo tako
da to može koristiti puno različitih ljudi.
Na primjer, društveni vrt se radi tako
da ga mogu koristiti ljudi
s različitim sposobnostima.
Zato društveni vrt ima povišene gredice.

Zato je vrt napravljen tako
da se po njemu mogu kretati i oni ljudi
koji se teško kreću
ili se kreću uz pomoć invalidskih kolica.
Zato se u vrtu sadi različito bilje
koje svima lijepo miriše
ili koje je ugodno kada ga diramo.
U vrtu se sadi i bilje koje lijepo izgleda
i ono koje ima dobar okus
kada ga stavimo u usta.

Drugi važan temelj zove se **permakultura**.
Permakultura je kada napravimo vrt
koji je sličan kao da je nastao u prirodi.
Takav vrt **ne smije biti štetan za okoliš**.
To znači da je takav vrt ekološki.
U permakulturi je bitna svaka osoba
i ono što ta osoba misli.
U permakulturi se oko svega dogovaramo
i o svemu odlučujemo zajedno.
Permakultura znači i da si moramo pomagati
i međusobno se podržavati.
U permakulturi je jednako važno
da je zemlja zdrava i da su ljudi sretni.

Društveni vrt treba **zajedno planirati**
puno različitih ljudi.
Važno je da to budu ljudi
koji će taj vrt koristiti
i stručnjaci za takve vrtove.

Treći važan temelj zove se
sudionička demokracija.

Sudionička demokracija znači da
gradske vlasti i građani
zajedno odlučuju o važnim stvarima.
Građani su svi ljudi koji negdje žive.

To znači da društvene vrtove
daju gradske vlasti,
a koriste ih građani.

To znači da svi mi zajedno možemo odlučivati
o društvenom vrtu.

Mi smo se dogovorili da se
u našem društvenom vrtu
sadi ekološki,
da se tamo ljudi druže i uče o biljkama.
Dogovorili smo se da će biti napravljen tako
da u njega mogu doći djeca s teškoćama
i osobe s invaliditetom.

Gradskoj vlasti rekli smo
što smo se sve dogovorili.

O tim našim dogovorima,
zajedno s gradskom vlasti
donijet ćemo odluke.

Te odluke su ustvari pravila
o svemu što se događa u vrtu.

Kada gradska vlast i mi donesemo zajedno sve važne odluke za naš društveni vrt – to se zove **sudionička demokracija**. To znači da smo i mi građani sudjelovali u odlučivanju.

Važno je da i mi **građani** možemo **odlučivati** o društvenom vrtu. Ali važno je i da možemo odlučivati o **svemu** ostalome što je za nas važno u našem gradu i našoj državi. U vrtu možemo vježbati kako se **zajednički odlučuje**, da bismo mogli bolje odlučivati i o drugim stvarima koje su važne.

Ljudi koji zajedno planiraju društveni vrt nisu za to plaćeni. To znači da su oni **volonteri**. Oni pomažu riješiti probleme u svojem gradu. Na primjer, problem je kada osobe s invaliditetom ne mogu doći u društveni vrt. Volonteri pomažu smisliti kako da osobe s invaliditetom dođu u vrt. Pomažu smisliti što osobama s invaliditetom u vrtu treba.

Volonteri su ovako zamislili Društveni vrt u Puli.

Najbolje je kada su barem neki od volontera i sami osobe s invaliditetom jer svatko sam najbolje zna što mu treba. Na primjer, trebaju im povišene gredice. Na primjer, treba im put kojim će moći doći do vrta jer se teško kreću.

A ovako su volonteri zamislili Društveni vrt u Vukovaru.

Kako i drugi mogu koristiti ovu metodu planiranja društvenog vrta?

1. Treba smisliti na koji način će se vrt planirati.

U Vukovaru i Puli to su radili različiti ljudi uključeni u jedan **tečaj**.

Tečaj je kada učimo nešto raditi.

Oni su na tom tečaju zajedno učili o tome kako napraviti društveni vrt.

Na kraju su zajedno odlučili kakav vrt žele.

Društveni vrt ne mora se planirati na ovakav način.

Može se planirati i drugačije.

Važno je samo da to planiranje ima nekog **voditelja**.

To se može raditi tako

da se svi sudionici nađu **u živo** na sastanku.

Može se planirati i tako

da se sastanci organiziraju putem **interneta**.

Grupa ljudi koja planira društveni vrt može zatražiti pomoć od neke udruge, gradske uprave, škole, poduzeća ili drugih ljudi.

2. Treba pozvati različite ljude da sudjeluju u planiranju.

To je zato da bi vrt kasnije mogli koristiti različiti ljudi.

Trebamo pozvati osobe s invaliditetom i djecu s teškoćama.

Ako im možda treba podrška jer ne čuju ili ne mogu sami negdje doći, moramo im pomoći.

Treba pozvati i roditelje djece koja imaju teškoće.

Treba pozvati i različite stručnjake.

To su stručnjaci koji se bave permakulturom ali i drugi stručnjaci.

Važno je gradskoj upravi javiti da planiramo izgraditi društveni vrt.

Najbolje je kada u grupi koja planira društveni vrt ima **20 ljudi ili manje.**

Trebamo pozvati ljude koji žele sudjelovati u planiranju društvenog vrta.

3. Treba podijeliti s drugima ideju kako će izgledati društveni vrt.

Sve što smo dogovorili na sastancima treba **podijeliti s drugima.**

To možemo napraviti putem novina.

To možemo napraviti i putem internetskih stranica i društvenih mreža.

Tako će svi ljudi koje to zanima znati što smo se dogovorili.

To je važno i zbog toga da puno ljudi sazna kako je važno uključivati različite ljude u planiranje.

Kako je metoda nastala?

Metodu su napravile udruge i škole koje provode projekt „Za(VRT)imo za inkluziju zajedno!“. Projektom se djeca s teškoćama u razvoju, njihovi roditelji i osobe s invaliditetom žele uključiti u različite aktivnosti u dva društvena vrta – jedan u Puli, a drugi u Vukovaru. Projektom ih se želi uključiti u sve što je za njih važno u Puli i Vukovaru, i omogućiti im da sudjeluju u odlučivanju o stvarima koje su za njih važne. Projekt želi osnažiti ove ranjive skupine, na način da one budu uključene i da postanu ravnopravne svim ostalim građanima. Jedino tada možemo reći da imamo pravu demokraciju.

Ovo su udruge i škole koje su napisale metodu:
Udruga Zelena Istra,
Društvo osoba s tjelesnim invaliditetom južne Istre,
Škola za odgoj i obrazovanje – Pula,
Gimnazija Pula,
Udruga žena Vukovar,
Udruga roditelja djece s poteškoćama u razvoju
Vukovarski Leptirići.
U tome im je pomoglo Sveučilište Akureyri s Islanda.

